

แนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคม
กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
The Management Model in Social Academic Services
Case study: Phranakorn Si Ayutthaya Rajabhat University

ธাত্রี มหันตรัตน์

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: dhatreecu24@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคม เพื่อหารายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นอกเหนือจากเงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่จัดทำบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่จะพิจารณานำไปใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะทางการศึกษาต่อไป สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารหน่วยงาน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งผู้ใช้บริการจากบุคคลภายนอก โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างหลากหลาย ผลการศึกษาวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างการบริหาร การจัดทำโครงการ ด้านกระบวนการและระเบียบการให้บริการ สังคมปรากฏว่ายังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเหมาะสมที่หน่วยงานบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จะนำแนวทางการบริหารจัดการไปดำเนินการตามเป้าหมายได้ ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานบริการสังคม หน่วยงานระดับคณะ สถาบันหรือสำนักที่สามารถจัดลำดับประเภทกิจกรรมการให้บริการทางวิชาการสังคมได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ งานที่ปรึกษาลักษณะโครงการแก่หน่วยงานภายนอก งานวิจัย งานทดสอบ หรือตรวจสอบ งานฝึกอบรมระยะสั้น สัมมนา หรือบรรยาย เป็นต้น

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารจัดการ, โครงการบริการสังคม, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The objective of this study was to determine the appropriate Management Model in the Social Academic Services associated with an income providing of Phranakorn Si Ayutthaya Rajabhat University, besides to the annual government budget. The result could be beneficially to any departments with responsible to the university social services through the consideration of further academic public service contribution. The overall population of this study consisted of the executive agencies, senior management as well as client third party beneficially. However, the information was totally derived by the various interviewing before submitted to the data analysis. The result revealed that an obscure management model either in management structure or project preparation especially in the procedure and also the social service practices was implemented with the unclear practical guidance to supporting the efficiency and effectiveness actual operation of the university social services. Moreover, the data interpretation either by the faculties or any institutes was covered

the service types classification including the external consulting project, research, testing or examination, training, seminar together with lecture description.

Keywords: Management model, Social service project, Phranakom Si Ayutthaya Rajabhat University

1. บทนำ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีความจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเพียงพอ และในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งหนึ่งมีกฎหมายกำหนดให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น ทั้งนี้บรรดารายได้และผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุต่าง ๆ ไม่ถือเป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ นอกจากนี้กฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งยังให้อำนาจในการจัดหารายได้ด้วยตนเองได้นอกเหนือไปจากเงินรายได้ที่ได้รับการจัดสรรหรือสนับสนุน จากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาล ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานและพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมีภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการสังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม [1] ปัจจุบันมหาวิทยาลัยของรัฐจะสามารถจัดทำโครงการบริการสังคมเพื่อก่อให้เกิดรายได้ทำให้มีเงินเพื่อทำภารกิจเป็นเงินรายได้หลายช่องทาง คือ 1) เงินจัดสรรจากรัฐบาล 2) เงินรายได้ที่มหาวิทยาลัยสามารถบริหารจัดการให้มีรายได้ เช่น การให้บริการวิชาการ งานวิจัย หรือเงินรายได้อื่นๆ และ 3) เงินค่าลงทะเบียนของนักศึกษา นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่เป็นการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และสถานที่จากโครงการความร่วมมือกับภาครัฐ และภาคเอกชน การบริหารจัดการหารายได้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่อาจปฏิเสธได้ในสภาวะปัจจุบัน กรณีที่มาของรายได้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีที่มาจากแหล่งใดได้บ้างจะเพียงพอต่อการดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขที่จำกัดมากขึ้นต่อไปในอนาคตอย่างแน่นอน และจากการศึกษางานวิจัยและข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าภารกิจ การให้บริการวิชาการสังคม สามารถบริหารจัดการให้เกิด

รายได้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัยได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องมีระบบกลไก กระบวนการบริหารจัดการความรู้ในองค์กรอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและหาแนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคม ของมหาวิทยาลัยด้วยตนเองขึ้นเป็น “รายได้พิเศษ”

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการ โครงการบริการสังคม ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.2 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและเสนอแนวทางการบริหารจัดการ โครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีการศึกษา

3.1 ศึกษาหลักการบังคับใช้กฎหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 รวมทั้งข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เงิน รายได้ ของ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปประเด็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากกลุ่มประชากร ดังนี้

3.2.1 กลุ่มประชากรที่ศึกษา ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบันและสำนัก หัวหน้ากลุ่มงานการเงินและบัญชี หัวหน้าสำนักงานคณบดี สถาบันและสำนัก รวมจำนวน 20 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีประเด็นในเรื่องโครงสร้างการบริหาร กระบวนการและกฎระเบียบ บริการการจัดทำโครงการและรวมถึงวิธีการจัดเก็บค่าบริการค่าต่าง ๆ

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมาย กฎระเบียบ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและวิเคราะห์เนื้อหาจากการให้คำสัมภาษณ์

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่มีประสิทธิภาพ

5. ผลการวิจัย

5.1 แนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5.1.1 จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคม ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งสามารถจัดเก็บเงินรายได้ไว้เป็นของตนเองตามกฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัย ทั้งนี้สามารถบริหารจัดการรายได้ภายใต้ข้อบังคับหรือระเบียบตามที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดได้อย่างอิสระอีกด้วย ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายจัดตั้งเพื่อให้ธำรงสถานะ “ความอิสระ” เอาไว้ได้ กรณีจึงไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ที่จะกล่าวอ้างความเป็นอิสระทางวิชาการ ความเป็นอิสระทางการบริหารในขณะที่มีมหาวิทยาลัยยังไม่มียงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากการอุดหนุนของรัฐบาลอย่างเพียงพอที่จะบริหารจัดการใช้จ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมตามแนวนโยบายที่กำหนดได้ ฉะนั้น “เงินรายได้พิเศษ” ที่มีมหาวิทยาลัยจัดหาด้วยตนเองนี้จึงจำเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จะตอบโจทย์ของความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภายใต้ยุคปัจจุบันที่การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินต้องปฏิบัติตามเคร่งครัดตามระเบียบหรือข้อบังคับของราชการส่วนกลางที่กำหนดไว้

5.1.2 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการจัดหารายได้มหาวิทยาลัยในสถานการณ์ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เริ่มดำเนินการจากกิจกรรมต่าง ๆ บริหารจัดการหารายได้ของตนเองเพื่อแก้ปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความเป็นไปได้หรือโอกาสของมหาวิทยาลัยเอง ทั้งๆ ที่มหาวิทยาลัยต่างมีศักยภาพด้านวิชาการ ทรัพยากรบุคคลและความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่างๆ อย่างมากมาย ซึ่งปัญหาเหล่านั้น ประการแรกเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจและความเข้าใจอย่างถูกต้องในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จัดตั้งมหาวิทยาลัยให้ดำเนินการเพื่อจัดหารายได้เป็นของตนเองได้เพียงไรและอีกประการที่สำคัญคือ ปัญหาขาดแนวทางหรือรูปแบบการจัดทำโครงการบริการสังคม ที่ชัดเจนเพื่อจัดหารายได้ของมหาวิทยาลัย

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัย การบังคับใช้กฎหมายตามเจตนารมณ์การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น เป็นองค์การที่ทำหน้าที่กำกับดูแลส่งเสริมการศึกษาโดยมีลักษณะการบริหารจัดการรูปของคณะบุคคล ได้แก่ สภาหรือคณะกรรมการ อาทิ สภาการศึกษาแห่งชาติหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีรวมถึงมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด จากกรกำหนดโครงสร้างตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังกล่าว ทำให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้การบริหารจัดการหรือจัดระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น กล่าวคือ ภายหลังต่อมาได้บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมคือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีสาระสำคัญกำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาและอำนาจหน้าที่เสนอนโยบาย แผนพัฒนาและกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกันกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการสนับสนุนทรัพยากร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

ด้วยผลของกฎหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านเลขานุการมีฐานะเป็นนิติบุคคลภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ การจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึง ความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญา การจัดระเบียบบริหารราชการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล [2] จึงถูกกำหนดให้ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง หมายความว่า รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาด้วยเช่นเดียวกัน

5.2 ความคิดเห็นและเสนอแนวทางการบริหารจัดการ โครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาวิจัยโดยรวบรวมความคิดเห็นและเสนอแนวทางการบริหารจัดการ โครงการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภายใต้โครงสร้างองค์กรการแบ่งส่วนราชการและหน่วยงาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการสังคมเพื่อหารายได้พิเศษด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ทั้งนี้ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแนวทางดำเนินงานด้านโครงสร้างการบริหารด้านการจัดทำโครงการ ด้านกระบวนการและระเบียบว่าด้วยการบริการสังคม ดังนี้

5.2.1 ด้านการจัดทำโครงการ โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งเริ่มจากผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบันและสำนัก มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้แปลงเป็นแผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างจริงจังให้มีกิจกรรมเกิดขึ้นเป็นตัวชี้วัดของความสำเร็จของโครงการ

5.2.2 ด้านโครงสร้างการบริหาร โดยภาพรวมในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือผู้บริหารทั้งระดับคณะ สถาบันและสำนัก มีหน้าที่โดยตรงสามารถจัดทำโครงการบริการสังคมเพื่อหารายได้พิเศษตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางวิชาการและบุคลากรที่มีศักยภาพระดับหน่วยงานของตนเอง ที่นำความรู้ความสามารถจากการบริการวิชาการจากประสบการณ์การเรียนการสอน การวิจัย พัฒนาหน่วยงานจากการจัดหารายได้แก่หน่วยงานหรือองค์กร

5.2.3 ด้านกฎระเบียบหรือกระบวนการบริการสังคม โดยภาพรวมในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน ทั้งระดับผู้บริหารมหาวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดี และในระดับหน่วยงานคณะ สถาบัน และสำนัก จนถึงระดับฝ่ายงานต่างๆ ทั้งการเงินและบัญชี มีหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบการเงินและบัญชี คือควรดำเนินการพัฒนาระบบและกลไก โดยมีระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริการสังคมในลักษณะโครงการเพื่อหารายได้ โดยอ้างไว้ซึ่งธรรมาภิบาลที่ชัดเจนแน่นอนมีความถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการบริการสังคม เกิด

ผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ให้เป็นหลักประกัน การปฏิบัติงานในการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจากภาพรวมดังกล่าว ได้สะท้อนมุมมองในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งให้กำหนดความชัดเจนของกฎระเบียบแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลักดังนี้

5.2.3.1 มุมมองด้านแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อหารายได้ของมหาวิทยาลัย ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันรัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการและมีความพร้อมที่จะดำเนินกิจการในลักษณะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการ โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์กับรัฐในลักษณะมิใช่การบังคับบัญชา แม้มหาวิทยาลัยนั้นจะจัดตั้งขึ้นโดยรัฐก็ตาม สถานะมหาวิทยาลัยจะไม่ต้องผูกพันงานภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนดไว้สำหรับส่วนราชการ แต่สามารถดำเนินภารกิจได้ด้วยหลักเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้นเอง ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่จัดตั้งมหาวิทยาลัย

5.2.3.2 มุมมองด้านปัญหาการดำเนินการจัดหารายได้ของมหาวิทยาลัยโดยสืบเนื่องจากสถานการณ์และแนวทางการบริหารจัดการเพื่อหารายได้ของมหาวิทยาลัยพบว่าอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการจัดหารายได้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเกิดจากปัญหาความไม่ชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำโครงการเพื่อจัดหารายได้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทั้งนี้การดำเนินงานที่ของมหาวิทยาลัยตามกรอบวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดนั้นเป็นรูปแบบการจัดการบริหารสาธารณะโดยรัฐประเภทหนึ่ง จำเป็นจะต้องมีกฎหมายระดับอนุบัญญัติรองรับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย

นอกจากทราบแนวทางการบริหารจัดการเพื่อหารายได้ของมหาวิทยาลัยและปัญหาการดำเนินการจัดการหารายได้ของมหาวิทยาลัยแล้ว ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานให้บริการสังคมของมหาวิทยาลัย สามารถให้บริการแก่สังคมได้ดังนี้ 1)การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 2)การให้คำปรึกษาทางวิชาการและวิจัย 3)การจัดบริการทางวิชาการ 4)การจัดอบรมหรือสัมมนา 5)การจัดหาผลประโยชน์จากที่ดินหรือที่ราชพัสดุที่มหาวิทยาลัยปกครองและดูแล

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ คือการบริหารจัดการโครงการลักษณะ “รายได้พิเศษ”

ได้แก่ การจัดทำโครงการบริการสังคม ควรมีผู้บริหารที่มีความสามารถแบบมืออาชีพ และควรมีโครงสร้างหน่วยงานทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพภารกิจเชิงรุก มีการกำหนดแผนงานกลยุทธ์ในระดับสถาบันและระดับหน่วยงานให้มีความชัดเจน มีระบบการประเมินผู้บริหารที่ชัดเจนและมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานสามารถนำนโยบายเหล่านี้ไปปฏิบัติได้อย่างจริงจังและประการสำคัญที่สุดต้องมีการปรับระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริการสังคมให้มีความชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานบริการวิชาการสังคมมีความคล่องตัวภายใต้หลักธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสในการบริหารงาน ทั้งในด้านการหารายได้ การตัดสินใจ กระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาการดำเนินงาน ให้เหลือน้อยที่สุด โดยผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญประกาศเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาต่อแนวทางการบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการสังคม ประกอบด้วย 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านการจัดทำโครงการบริการสังคม ด้านโครงสร้างการบริหาร และด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือกระบวนการบริการสังคม ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

6.1 ด้านการจัดทำโครงการบริการสังคม มหาวิทยาลัยโดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายตามแผนที่ได้กำหนดไว้ว่าไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทำหน้าที่จัดหารายได้และทำการตลาดเชิงรุกรองรับสถานการณ์และนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องเป็นหน่วยบริการสังคมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือชุมชนในท้องถิ่นตามบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของประชาชน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ภายใต้ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการสังคม รวมทั้งทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งภารกิจเหล่านี้ของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารและหน่วยงานที่กำกับดูแลรับผิดชอบ สามารถแปลงเป็นกิจกรรมหรือ

โครงการบริการสังคม เพื่อจัดหารายได้พิเศษของมหาวิทยาลัยที่จัดหามาได้ด้วยตนเองนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการและผลกำไรที่เหลืออยู่จากค่าใช้จ่ายต่างๆ จะถูกจัดเก็บเข้าเป็นรายได้ของคณะหรือสถาบันสำนักเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานได้ต่อไป

6.2 ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยโดยผู้บริหารและหน่วยงานจะต้องปรับโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับพันธกิจการเป็นมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการขึ้นใหม่นั้น โดยให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาจะมีคณะบุคคลหรือในรูปของสภา ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็น หรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด[3] ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติองค์กรเฉพาะที่กำหนดวัตถุประสงค์ ภารกิจ องค์กรบริหารงานและระบบการบริหารงานเฉพาะของตอนที่อาจแตกต่างกันไป สำหรับกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547

ในการนี้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้การพัฒนาและระบบการควบคุมมหาวิทยาลัยที่ปรับตัวไปสู่ทิศทางทำให้ความเป็นอิสระมากขึ้นแก่มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการทั้งในด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล รวมถึงการเงินและงบประมาณ ดังนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยต้องมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการกำหนดนโยบายด้านการจัดหารายได้แล้ว [4] ความสำคัญในระดับต่อไปจะต้องมีการปรับโครงสร้างการบริหารซึ่งรวมถึงหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการบริการสังคมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายจัดตั้งองค์กร กล่าวคือจะต้องปรับโครงสร้างการบริหารโครงการบริการสังคมที่เน้นองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในลักษณะแนวราบ กะทัดรัดมีประสิทธิภาพและสามารถร่วมทุนหรือกิจกรรมบริการสังคมกับภาคเอกชนได้ต่อไป

6.3 ด้านกฎหมาย กฎระเบียบหรือกระบวนการบริการสังคมมหาวิทยาลัยโดยฝ่ายบริหารจะต้องแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง [5] ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยและสอดคล้องกับนโยบายของ

รัฐบาลโดยเฉพาะข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ว่าด้วยการบริหารงบประมาณและการเงิน พ.ศ.2548 และ ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ว่าด้วยการบริหารจัดการเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย พ.ศ.2556 ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการบริการสังคมสามารถดำเนินโครงการที่จัดทำขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามที่กล่าวไว้ในข้อ 4.2 แต่อย่างไรก็ตาม ภายใต้เจตนารมณ์แห่งกฎหมายและหลักธรรมาภิบาลจะต้องถูกกำกับดูแลการเก็บรักษาและใช้จ่ายเกี่ยวกับการเงินและงบประมาณได้อย่างโปร่งใสด้วยเช่นกัน [6]

ดังนั้น การบริหารจัดการโครงการบริการสังคม ที่กล่าวมาข้างต้น ทั้ง 3 ด้าน จะมีความสอดคล้องกับแนวทางการทำโครงการบริการสังคม ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อหารายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สำหรับนำไปเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินโครงการและนำผลกำไรที่คงเหลืออยู่ไปพัฒนามหาวิทยาลัยได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งได้อำรงความอิสระไว้ได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการโครงการบริการสังคมและโครงสร้างการบริหารจัดการ เมื่อมหาวิทยาลัยได้ทบทวนและตรวจสอบ จากผลการศึกษาด้านแนวทางการบริหารจัดการและปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการบริหารจัดการรายได้ของมหาวิทยาลัยแล้วควรดำเนินการปรับปรุงกฎระเบียบหรือข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหารงบประมาณและการเงิน พ.ศ.2548 ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันให้สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบคณะบุคคล “คณะกรรมการบริหารงบประมาณและการเงิน” ควรมีผู้เชี่ยวชาญทางการเงินและงบประมาณที่เป็นกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบด้วย ทั้งนี้เพื่อให้มีผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะความอยู่รอดด้านงบประมาณและการเงินภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดด้านการสนับสนุนงบประมาณและการเงินจากรัฐบาลอย่างมั่นคงต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะด้านกฎระเบียบหรือข้อบังคับ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะเป็นเครื่องมือตอบสนองการปฏิบัติงานในเชิงรุกให้มหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการจัดหารายได้ประสบผลสำเร็จโดยการให้มีการปรับปรุงแก้ไข ข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ว่าด้วยการบริหารจัดการเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย พ.ศ.2556 ในหมวด 2 การใช้เงินรายได้ ข้อ 8 (6) เงินรายได้โครงการบริการทางวิชาการให้ใช้ตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนดและในหมวด 3 การเก็บรักษาและการบริหารเงินรายได้ ข้อ 9 เงินรายได้ทุกประเภทจะหักไว้ใช้จ่ายเพื่อการใดก่อนนำส่งมิได้ เว้นแต่มีระเบียบกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยยังไม่มีระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนดดังกล่าวขึ้นเพื่อตอบสนองการบริหารจัดการเงินรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความคล่องตัว อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจและบันดาลใจให้ทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพของมหาวิทยาลัยมีความมุ่งมั่นและเต็มใจในการจัดทำโครงการบริการสังคมให้เกิดประโยชน์และพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547, 2547.
- [2] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2542.
- [3] สุรพล นิติไกรพจน์, “มหาวิทยาลัยไทย: พัฒนาการมหาวิทยาลัยในกำกับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ”, กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- [4] ข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ว่าด้วยการบริหารงบประมาณและการเงิน พ.ศ.2548, 2548.
- [5] ระเบียบ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ว่าด้วยการบริหารจัดการเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย พ.ศ.2556, 2556.
- [6] รายงานประจำปี 2558, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558.